

Leviticus Rabba 14 (Margulies)

ויקרא רבה (מרגליות) תזריע יז

14.2: "I will fetch my knowledge from afar, and will ascribe righteousness/ glory to my Maker" (Job 36:3)....

(a) R. Levi said three [parables]:
 In everyday living [שבעולם בנוהג , *benoheg shebaolam*], if a man entrusts another man to guard an ounce of silver in private, and the latter returns to him a litra of gold in public, **would not the former be grateful to his friend?** So it is with the Holy One, blessed be He. Human beings entrust Him with a drop of the whitest fluid in private and God returns to them fully formed and perfected (*meshubahot* משובחות), human beings in public. **Is this not worthy of praise [שבה , *shevah*]? That is to say, "I will ascribe righteousness to my Maker, to my Maker will I ascribe righteousness"**

(b) R. Levi said another [parable]: In everyday living, **when a man is confined in prison and no one pays any attention to him, if someone comes along and lights a candle for him, would not the prisoner be grateful to him [i.e. the stranger]? So, too, when an embryo dwells in his mother's womb, the Holy One, blessed be He, lights a candle for him.** And this is just as Job said, "When His lamp shone over my head, when I walked in the dark by its light" (Job 29:3) **Is this not worthy of praise [שבה , *shevah*]? That is to say, "I will ascribe righteousness to my Maker, to my Maker will I ascribe righteousness"**

(c) R. Levi said another [parable]: In everyday living, **when a man is confined in prison and no one pays attention to him, if someone comes along, unbinds him and frees him from there, would not the prisoner be grateful to him [i.e. the stranger]? So, too, when an embryo dwells in his mother's womb, the Holy One, blessed be He, unbinds him and frees him from there.** All the more so if it is a boy...

14:3: "You bestowed upon me life and care; Your providence watched over my spirit" (Job 10:12)

(1) R. Abba the son of Kahana offered three (parables):

(a) R. Abba the son of Kahana said: It is the custom of the world that if a man holds a bag of money and turns the opening downwards, do not the coins scatter? So, too, the fetus dwells in his mother's womb, but the Holy One, blessed be He, guards it (the fetus) so that it will not fall out and die. Is this not, **"life and care?"**

(b) R. Abba the son of Kahana said another (parable): It is the custom of the world that a beast walks with its body in a horizontal position, and the fetus is placed within the beast's womb in the form of a covered wagon. But a woman walks erect while the fetus is in her womb, and the Holy One, blessed be He, guards it (the fetus) so that it will not fall out and die. Is this not, **"life and care?"**

(c) R. Abba the son of Kahana said another (parable): It is the custom of the world that a beast has its udders in the place where her womb is and her offspring suck at a shameful place (*בושתה מקום*). Whereas a woman has her breasts in a beautiful part of her body and her baby sucks at a dignified place (*כבודה מקום*). Is this not, **"life and care?"**

(2) R. Elazar said: If a man were to stay in an oven for one hour, would he not die? Now a woman's womb is at boiling temperature, and the fetus is in the womb, and the Holy One, blessed be He, guards it so that it should not turn into a [mere] membranous bag, or a placenta, or a sandal-like bag. Is this not, **"life and care?"**

(3) R. Tahalifa of Caesarea said: If a man should eat one portion after another, would not the second expel the first? Yet, however much food a woman eats, and however much liquid she drinks, this does not expel the fetus. Is this not, **"life and care?"**

(4) R. Simon said: A woman's womb consists of many chambers, many coils, and many bands so that when she sits on the travailing chair, she does not cast the fetus all at once. There is a popular saying, 'when one band is loosened, two bands are loosened'.

(5) R. Meir said: The whole nine months (of pregnancy) that a woman does not see (menstrual) blood, she really should (see it). What does the Holy One, blessed be He, do? He directs it (the blood) upward to her breasts and turns it into milk, so that the fetus may come forth and have food to eat.

[ב] אשא דעי למרחוק ולפעלי אתן צדק (איוב לו, ג)....

(a) ר' לוי אמ' בנוהג שבעולם מפקיד אדם אצל חבירו אנקיא שלכסף /של כסף/ בחשיי ומחזיר לו ליטרא שלזהב בפרהסיא אינו מחזיק לו טובה, כך הקדוש ברוך הוא מפקידין לו הבריות טיפה שלבלנית בחשיי והקב"ה מחזיר להן נפשות שלמות משובחות בפרהסיא ואין זה שבה. הוי אתן צדק לפועלי ולפועלי אתן צדק.

(b) ר' לוי אמ' חוריי. ר' לוי אמ' בנוהג שבעולם אדם חבוש בבית האסורים ואין כל בריה משגחת עליו בא אחד והדליק לו שם נר ואינו מחזיק לו טובה, כך הולד שרוי במעי אמו והקב"ה מאיר לו שם נר. והוא שאיוב אמ' בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך (איוב כט, ג) ואין זה שבה. הוי אתן צדק לפועלי ולפועלי אתן צדק.

(c) ר' לוי אמ' חוריי. בנוהג שבעולם אדם חבוש בבית האסורים ואין ביריה משגחת עליו בא אחד והתירו והוציאו משם ואינו מחזיק לו טובה, כך הולד שרוי במעי אמו והקב"ה התיר לו והוציאו משם. וביותר אם היה זכר. אשה כי תזריע וילדה זכר.

[ג] חיים וחסד עשית עמדי ופקדתך שמרה רוחי (איוב י, יב).

(1) ר' אבא בר כהנא אמ' תלת.

(a) ר' אבא בר כהנא אמ' בנוהג שבעולם אם נוטל אדם מפירא שלמענות ויתן פיה למטה אין המענות מתפזרות, כך הולד שרוי במעי אמו והקב"ה משמר כד שלא יפול וימות ואין זה חיים וחסד.

(b) ר' אבא בר כהנא אמ' חוריי. ר' אבא בר כהנא אמ' בנוהג שבעולם בהמה זו מהלכת רבוצה והולד נתון בתוך מעיה כמין סקופסתי ואשה זו מהלכת זקופה והולד נתון בתוך מעיה והקב"ה משמר כד שלא יפול וימות ואין זה חיים וחסד.

(c) ר' אבא בר כהנא אמ' חוריי. ר' אבא בר כהנא אמ' בנוהג שבעולם בהמה זו דדיה במקום רחמה והולד יונק ממקום בושתה והאשה זו דדיה במקום נאה והולד יונק ממקום כבודה ואין זה חיים וחסד.

(2) אמ' ר' אלעזר אם ישהא אדם בקמין שעה אחת אינו מת, ומעיה שלאשה מרותחין והולד נתון בתוך מעיה והקב"ה משמר שלא יעשה שפיר שלא יעשה שיליה שלא יעשה סנדל ואין זה חיים וחסד.

(3) מ' ר' תחליפא קיסריא אם אכל אדם פרוסה אחר פרוסה לא שנייה דוחה את הראשנה, והאשה הזו כמה מאכל היא אוכלת וכמה משקה היא שותה ואינו דוחה את הולד אין זה חיים וחסד.

(4) אמ' ר' סימון מעיה/מעיה/ שלאשה /של אשה/ עשוין קינים קינים, פיקין פיקין, חבילין חבילין, בשעה שהיא יושבת על המשבר אינה משלכתו בבת אחת. ובמתלא אמ' אישתרי חד חבל אישתרי תרין חבילין.

All the more so, if it is a male! “When a woman conceives and bears a male child” (Lev. 12:2)

14:4 “Who closed the sea behind doors when it gushed forth out of the womb?” (Job 38:8)

(1) R. Eliezer and R. Joshua and R. Akiva [interpreted the words בדלתים ויסך].

(a) R. Eliezer said: just as there are doors (דלתות) to a house, so there are doors to a woman, as it is written, “because it did not block my mother’s womb (בטני דלתי), and hide trouble from my eyes” (Job 3:10).

(b) And R. Joshua said: just as there are keys (מפתחות) to a house, so there are keys to a woman, as it is written, “God heeded her and opened her womb” (Genesis 30:22).

(c) R. Akiva said: just as there are hinges (צירים) to a house, so there are hinges to a woman, as it is written, “She was seized with labor pains (ציריה), and she crouched down and gave birth” (1 Samuel 4:19).

(2) ‘When it gushed forth from the womb’: since it lifts itself up (*she-metga’eh*) to leave.

(3) ‘When I clothed it in clouds’: that is the *shapir* (amniotic sac)

(4) ‘Swaddled it in dense clouds’: that is the *shiliya* (placenta).

(5) ‘When I made breakers My limit for it’: these are the 9 months [of pregnancy].

(6) ‘And set up its bars’: these are the first three months.

(7) ‘And doors’: these are the three middle months.

(8) ‘And said, “You may come so far and no farther...”’: these are the final three months.

(9) ‘Here your surging (proud) waves (*galeka*) will stop’. R. Aibo said: with the majesty/pride of your excrement (*galeleka*). Although this child leaves [the womb] filled with excrement (*galelin*) and all types of foul-smelling things, everyone hugs him and kisses him. All the more so if it is a boy! “When a woman conceives and bears a male child” (Lev. 12:2)

14:5(1) R. Aha said: *with iniquity* is written plene; (since) it is impossible for even the most pious man not to have one side [of desire/ sin].

(2) David said to the Holy One, blessed be He: “Master of the Universe, my father Jesse did not intend at all to create me. Rather, he only intended [to fulfill] his own needs.”

(3) Know that this is so since when they fulfill their needs, this one turns his head to here [or, to this direction] and this one turns his [her] head to here [or, to that direction] and You insert every single drop that there is.

(4) And this is what David meant when he said, “Though my father and mother abandon me, the Lord will take me in” (Psalms 27:10) “With sin my mother conceived me”:

(5) R. Hiyya the son of Abba [said]: a woman only absorbs [semen] after her *niddah* or close to it. All the more so if it is a male! “When a woman conceives and bears a male child (Lev.12:2)

14:6

You observe my walking and lying down, and are familiar with all my ways (Psalms139:3)

R. Johanan and R. Simeon ben Lakish.

(1) R. Johanan said: God only creates/ draws (*tsar*) a man from a drop of the whitest that there is.

How does R. Johanan understand “*zarita*” (זרית)? It is like a man who winnows and separates the wheat from the chaff in order to select the best grain.

(2) R. Simeon ben Lakish said: He does not destroy (any of) the drop but he winnows from the drop for the brain and from the drop for the bones and from the drop for the sinews.

All the more so, if it is a boy. “When a woman conceives and bears a male child” (Lev. 12:2).

(5) א' ר' מאיר כל תשעה חדשים שאין האשה רואה דם בדין הוא שתהא רואה. מה הקדוש ברוך הוא עושה מסלקו למעלה מדדיה ועושה אתו חלב כדי שיצא הולד ויהיה לו מזון לאכל. וביותר אם היה זכר. אשה כי תזריע וילדה זכר. [ד] ויסך בדלתים ים בגיחו מרחם יצא (איוב לח, ח). ר' ליעזר ור' יהושע ור' עקיבה. ר' ליעזר אמ' כשם שהדלתות לבית כך דלתות לאשה, הה"ד כי לא סגר דלתי בטני ויסתר עמל מעיני (איוב ג, י). ור' יהושע אמ' כשם שמפתחות לבית כך מפתחות לאשה, הה"ד וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה (בראשית ל, כב). ר' עקיבה אמ' כשם שצירים לבית כך צירים לאשה, הה"ד ותכרע ותלד כי נהפכו עליה ציריה (ש"א = שמואל א' ד, יט). בגיחו מרחם יצא, על ידי שמתגאה לצאת. בשומי ענן לבושו (איוב לח, ט), זה השפיר. וערפל התולתו (שם /איוב ל"ח/), זו שיליא. ואשבר עליו חקי (שם /איוב ל"ח/ י), אילו תשעה חדשים. ואשים בריה (שם /איוב ל"ח/), אילו שלשה חדשים הראשנים. ודלתים (שם /איוב ל"ח/), אילו שלשה חדשים האמצעיים. ואמר עד פה תבוא ולא תוסיף (שם /איוב ל"ח/ יא), אילו שלשה חדשים האחרנים. ופה אשית בגאון גליך (שם /איוב ל"ח/). ר' אייבו אמ' בעון גלליך. לפי שהולד הזה יוצא מלא גללין וכל מיני סירחון והכל מחבקין אותו ומנשקין אותו וביותר אם היה זכר. אשה כי תזריע וילדה זכר.

ה] הן בעון חוללתי ובהטא יחמתני אמי (תהלים נא, ז).

(1) ר' אהא אמ' בעון מלא, אפילו חסיד שבחסידיים אי איפשר שלא יהיה בו צד אחד.

(2) אמ' דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים כלום נתכוון אבא ישי להעמידני והלא לא נתכוון אלא לצורך עצמו.

(3) תדע לך שהוא כן שבשעה שהן עושין את צורכיהן זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן ואתה מכניס כל טיפה וטיפה שיש בו.

(4) והוא שדוד /שדוד/ אמ' כי אבי ואמי עזבוני וי"י יאספני (תהלים כז, י). ובהטא יחמתני אמי,

(5) אמ' ר' חייא בר אבא אין אשה קולטת אלא אחר גידתה או סמוך. וביותר אם היה זכר, אשה כי תזריע וילדה זכר.

[ו] ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה (שם /תהלים/ קלט, ג). ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש.

(1) ר' יוחנן אמ' אין הקדוש ברוך הוא צר את האדם אלא מטיפה שללבינות שבו. מה מקיים ר' יוחנן זרית, כאדם שזורה ונותן תבן בפני עצמו וקש בפני עצמו כדי שיעמיד את הדגן על בוריו.

(2) ר' שמעון בן לקיש אמ' אינו מאבד את הטיפה אלא זורה מטיפה למוח ומטיפה לעצמות ומטיפה לגידים. וביותר אם היה זכר. אשה כי תזריע.

Aeschylus I, *Oresteia: Eumenides*

“The mother is no parent of that which is called her child, but only nurse of the new-planted seed that grows. The parent is he who mounts. A stranger, she preserves a stranger’s seed, if no god interfere.... There can be a father without any mother.”¹

“Incantation of Asalluḫi, secret of Eri[du].”

May the ship [arrive] well ...
May her taut mooring rope be slackened,
And her closed door be opened ...
May it come forth soon and see the sunlight!
Like rainfall from heaven, may it not turn back.
Like what has fallen from a wall, may it not return,
Like a streaming gutter, may its waters not stay behind.
When Asalluḫi heard this,
He became anxious, he worried for her life,
On the word of Ea he exalted his name;
He threw the incantation of life, the formula of well being.
He loosened the mooring rope, he untied her k[not].
The closed doors were o[pened].
The sealed were eased, [the creature came forth]
The separate bone, the human form,
May it come forth soon and see the sunlight!²

Old Babylonian incantation dated to roughly 1100 BCE

In the waters of intercourse, the bone was created ...
In the ocean waters, fearsome, raging,
In the far-off waters of the sea:
Where the little one is—his arms are bound!
Inside which the eye of the sun does not bring light.
Asalluḫi, the son of Enki, saw him.
He loosed his tight-bound bonds,
He made him a path, he opened him a way ...
She who creates ... she who creates us all.³
She has spoken to the doorbolt: “You are released.”
Removed are the locks, the doors are thrown aside.⁴

---

¹ Aeschylus I, *Oresteia: Eumenides*, trans. Richmond Lattimore (Chicago, IL: University of Chicago Press, 1953), 158 ll. 658–66; Frymer-Kensky, *In the Wake of the Goddesses*, 204. Leviticus Rabbah 14:5 also incriminates both parents for being too interested in sex to consider the needs of the developing child. God rather acts as father, placing the semen in the mother’s womb.

² Stol and Wiggermann, *Birth in Babylonia and the Bible*, 65. Sumerian women’s role was so inextricably bound with storage that the Sumerian word *ama* means both “storehouse” and the women’s quarter of a house. Frymer-Kensky, *In the Wake of the Goddesses*, 34.

³ Asalluḫi promises the help of a woman, who is likely the mother goddess. Stol and Wiggermann, *Birth in Babylonia and the Bible*, 11.

⁴ *Ibid.*, 10–11, using reconstructed text from J. van Dijk, “Une Incantation accompagnant le naissance de l’homme,” *Orientalia* 42 (1973): 503; Foster, *Before the Muses*, 171–72.

Bundahišn 15:4

When the time of conception has come, if the seed of the man is stronger, a son is conceived.

And if that of the woman is stronger, a daughter.

If both seeds are equal then twins and triplets result from it